

Aluehallintovirasto

Lääkkeistä varautumisen aamukahvit 2.4.2025

Anna-Maria Moisander-Jylhä

Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoidon erikoiseläinlääkäri
Läänineläinlääkäri, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Sopimusoikeudesta yms.

- Terveysthuoltosopimus on juridisesti sitova molemmille osapuolille
- Sovitusta käyntitiheydestä on pidettävä kiinni
 - Käynnin pyytäminen on tuottajan vastuulla
- Tilan on kirjattava itse aloittamansa lääkitykset Nasevaan tai Sikavaan
 - Eläinlääkärin tekemät siirtyvät praktiikkaohjelmasta.
 - Ellei siirry niin nekin pitää kirjata terveydenhuoltojärjestelmään
 - Lopullinen vastuu lääkityskirjanpidosta on tilalla
- Sähköinen lääkityskirjanpito on lääkeluovutuksen perusedellytys
- Robotin kirjanpito ei riitä!
 - Ei täytä ketjuinformaation vaatimuksia

Käyntitiheydet

- Lääkeluovutus vaatii tietyn käyntitiheyden eläinmäärän mukaan, jos käyntitiheys ei toteudu, lääkkeitä ei voi **varalle** luovuttaa
 - lypsykarjan pitopaikassa
 - neljä kertaa vuodessa, kun lypsylehmien määrä on alle 60
 - joka toinen kuukausi, kun lypsylehmien määrä on 60–120
 - kerran kuukaudessa, kun lypsylehmien määrä on 121–300
 - kerran kahdessa viikossa, kun lypsylehmien määrä on yli 300
 - emolehmien pitopaikassa
 - kaksi kertaa vuodessa, kun emolehmien määrä on alle 100
 - kolme kertaa vuodessa, kun emolehmien määrä on 100–200
 - neljä kertaa vuodessa, kun emolehmien määrä on yli 200

Lääkeluovutus käyntitiheys

- vasikkakasvattamoissa
 - kertatäytyksessä vähintään kerran kasvatuserää kohden
 - osastoittain kertatäytyksessä kuusi kertaa vuodessa, jos vasikoiden määrä on alle 1000
 - osastoittain kertatäytyksessä 12 kertaa vuodessa, jos vasikoiden määrä on vähintään 1000
- nautakasvattamoissa, joissa on yli kuuden kuukauden ikäisiä nautoja
 - kaksi kertaa vuodessa, kun eläimiä on alle 500
 - neljä kertaa vuodessa, kun eläimiä on 500–1000
 - kuusi kertaa vuodessa, kun eläimiä on yli 1000

Lääkeluovutus käyntitiheys

- muissa nautojen pitopaikoissa, joissa on eri-ikäisiä nautoja (hiehotellit, lihanautakasvattamot)
 - kaksi kertaa vuodessa, kun eläimiä on alle 250
 - neljä kertaa vuodessa, kun eläimiä on 250–500
 - kuusi kertaa vuodessa, kun eläimiä on yli 500
- On täytettävä terveydenhuoltojärjestelmään aina lääkitystarpeen arviointikäynti kun tehdään lääkeluovutuksen mahdollistavia käyntejä

Lääkeluovutuksen käyntitiheys sikatiloilla

- kertatäydyttöisessä lihasikalassa kerran kasvatuserää kohden
- jatkuvatäydyttöisessä lihasikalassa
 - neljä kertaa vuodessa, kun eläinmäärä on alle 1000 lihasikaa,
 - kuusi kertaa vuodessa, kun eläinmäärä on 1000 – 1999 lihasikaa,
 - kahdeksan kertaa vuodessa, kun eläinmäärä on 2000 lihasikaa tai enemmän
- porsastuotanto- ja yhdistelmäsikaloissa
 - neljä kertaa vuodessa, kun emakkomäärä on alle 75,
 - kuusi kertaa vuodessa, kun emakkomäärä on 75–299,
 - kahdeksan kertaa vuodessa, kun emakkomäärä on 300–599,
 - 12 kertaa vuodessa, kun emakkomäärä on 600–1499,
 - kahden viikon välein, kun emakkomäärä on vähintään 1500.

Eläinlääkärinä sitova lainsäädäntö

1. Eläinlääkäri päättää eläimen lääkehoidosta yhteisymmärryksessä eläimen omistajan tai haltijan kanssa. Hoidon on oltava eläinlääketieteellisesti tai eläinten hyvinvoinnin kannalta perusteltua.
2. Lääkkeitä saa antaa eläimille eläinlääkäri ja eläinten omistaja tai haltija sekä edellä tarkoitettujen tähän tehtävään valtuuttama henkilö.
3. Lääkkeitä ei saa käyttää eläimen suorituskyvyn keinotekoiseen kohottamiseen, alentamiseen tai ylläpitämiseen.

Mikrobilääkehoidon edellytykset MMMa 17/14, Liite 2, luku 5

- Eläinlääkärin on **varmistuttava kliinisestä tai mikrobiologisesta diagnoosista** käyttäessään mikrobilääkkeitä eläimille.
- Eläinlääkärin on
 - **varmistuttava mikrobiologisesta diagnoosista ja aiheuttajamikrobin lääkeherkkyydestä:**
jos samaa eläintä tai saman eläintenpitopaikan eläimiä joudutaan hoitamaan mikrobilääkkeillä samojen oireiden vuoksi toistuvasti.
 - Eläimistä on otettava näytteitä näitä laboratoriotutkimuksia varten vähintään kerran vuodessa.

Mikrobilääkehoidon edellytykset Mma 17/14, Liite 2, luku 5

- Eläinlääkärin on **varmistuttava mikrobiologisesta diagnoosista ja aiheuttajamikrobin lääkeherkkydestä**, jos
 - mikrobilääkkeitä käytetään ryhmälääkityksinä ja aiheuttajamikrobin toteaminen on laboratorioteknisesti mahdollista.
 - Eläimistä on otettava näytteitä näitä laboratoriotutkimuksia varten vähintään kerran vuodessa.

Mikrobilääkehoidon edellytykset Mma 17/14, Liite 2, luku 5

- **Ilman eläinlääketieteellisesti perusteltua syytä**
 - ei eläimelle saa käyttää samanaikaisesti **useita** suun kautta annettavia mikrobilääkkeitä.
- Mikrobilääkkeitä **ei saa käyttää** infektion tai sairauden **ennaltaehkäisemiseen** ilman eläinlääketieteellisiä perusteita.

Olosuhdeongelma ei ole antibiootinpuutostauti.

- Mikrobilääkkeiden annoksien ja lääkekuurien pituuksien on oltava eläinlääketieteellisesti perusteltuja.

Lääkeluovutus ilman TH-sopimusta

- Eläinlääkäri päättää lääkkeiden luovuttamisesta
- Eläinlääkäri vastaa lääkkeiden luovuttamista koskevien säännösten noudattamisesta
- Eläinlääkäri saa luovuttaa eläimen omistajalle tai haltijalle vain sen määrän lääkkeitä, mitä tarvitaan kyseisen eläimen tai eläinryhmän hoitoon tai jatkohoitoon.

Varalle ei ilman sopimusta saa jättää mitään!

Lääkeluovutus ilman TH-sopimusta

- Jollei eläinlääkäri ole itse tutkinut eläintä tai eläimiä, saa hän luovuttaa lääkkeitä eläimen omistajalle tai haltijalle eläimen hoitoa tai jatkohoitoa varten seuraavilla edellytyksillä:
 - eläinlääkäri tuntee hyvin eläimen terveydentilan, kyseisten eläinten pitopaikan tai näistä tehtyjen laboratoriotutkimusten tulokset
 - eläinlääkäri on varmistunut lääkityksen tarpeellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta äskettäin tehdyllä käynnillä eläinten pitopaikkaan
- Eläinlääkäri ei saa luovuttaa
 - varoajallisia reseptilääkkeitä eläimen omistajalle tai haltijalle eläimillä myöhemmin ilmenevien sairauksien hoitoon tai ehkäisemiseen.
- Suun kautta tai ulkoisesti annettavia loisten häätöön tarkoitettuja varoajallisia reseptilääkkeitä saa kuitenkin luovuttaa loisten häädön varalle.
 - Ei kuitenkaan ilman tilakäyntiä!

Lääkeluovutus ilman TH-sopimusta

- Luovuttaessaan lääkkeitä eläimen omistajalle tai haltijalle eläinlääkäri on varmistuttava siitä, että eläimen omistaja tai haltija pystyy käyttämään ja säilyttämään lääkkeitä oikein.
- Eläinten tai ihmisten terveyttä uhkaavissa vaikeissa eläinten joukkosairastumisissa eläinlääkäri saa tutkittuaan riittävän määrän eläimiä luovuttaa lääkitsemislain 15 §:n edellyttämällä tavalla sairauden leviämisen ehkäisyyn, hoitoon tai oireiden lievittämiseen tarkoitettuja lääkkeitä käytettäväksi kaikille eläimille, jotka ovat vaarassa sairastua. Mikrobilääkkeiden osalta on kuitenkin noudatettava liitteen 2 luvun 5 mikrobilääkkeiden käyttöä koskevia ehtoja.

Lääkkeiden luovutus terveydenhuoltotiloille

- Terveydenhuollosta vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa, mutta ei ole pakko luovuttaa reseptilääkkeitä eläinten pitopaikassa tavanomaisesti ilmenevien terveydenhuoltosuunnitelmassa kuvattujen tarpeiden varalle
- Lääkkeiden varalle luovutus **ei ole automaatio**, jos tila ei noudata annettuja ohjeita ja sopimusta, lääkkeitä ei luovuteta.

Nasevan ja Sikavan lomakkeet

- <https://www.sikava.fi/PublicContent/Instructions>
- <https://www.naseva.fi/PublicContent/Instructions>

Lääkkeiden luovutus terveydenhuoltotiloille

- Tilan on noudatettava lääkityssuunnitelmaa ja muita lainsäädännössä ja sopimuksessa olevia vaatimuksia
- Jos on sellainen sairaus/oire, joka ei ole suunnitelmassa on kutsuttava eläinlääkäri paikalle!

TH-sopimustiloille saa luovuttaa

- sellaisten eläinten pitopaikassa esiintyvien tavanomaisten ja helposti tunnistettavien

JA

- terveydenhoitosuunnitelmassa mainittujen sairastapausten hoidon varalle

esimerkiksi:

- niveltulehdus, napatulehdus, hännänpurenta ja emakon maidottomuus
- sorkkavälin ajotulehdukseen epidemian puhjettua
- laboratoriodiagnoosin perusteella todettuun piilevään utaretulehdukseen
- umpeenpanovalmisteita, joita käytetään terveydenhuoltosuunnitelmassa annetun ohjeistuksen mukaisesti, ei voi käyttää kaikille umpeenmeneville, vaan maitonäytetuloksen mukaan.

Sairauksia, joiden varalle saa luovuttaa lääkkeitä TH-tiloille

- terveydenhuollosta vastaavan eläinlääkärin diagnosoimien eläintenpitopaikassa toistuvasti esiintyvien sairauksien varalle
esimerkiksi:
 - nuorten eläinten hengitystie- ja suolistotulehdus
- rokotteita tautien ennaltaehkäisyyn
- sikojen immunologiseen kastraatioon tarkoitettuja valmisteita
- lääkkeeksi luokiteltuja vitamiineja ja hivenaineita
- loisten häätöön tarkoitettuja valmisteita

Sairauksia tai käyttötarkoituksia, joiden varalle saa luovuttaa lääkkeitä TH-tiloille SIKa

- prostaglandiineja yksittäisten emakoiden porsimisen käynnistämiseen, kun emakon tiineys on jatkunut vähintään 116 päivää
- tulehduskipulääkkeitä
- KAIKKI SAIRAUDET, JOIDEN VARALLE LÄÄKKEITÄ LUOVUTETAAN, ON MAINITTAVA LÄÄKITYSSUUNNITELMASSA
- JOS ON TARVETTA LISÄTÄ LUOVUTETTAVIA LÄÄKKEITÄ, SUUNNITELMA ON PÄIVITETTÄVÄ

Lääkkeiden luovutus TH-tiloille, lääkityssuunnitelmassa on oltava vähintään seuraavat tiedot

- eläinten pitopaikkatunniste

SELVITYS SEURAAVISTA ASIOISTA:

- Tautisuojaus, eläinlajikohtainen, valtakunnallisen TH-ohjelman mukaisesti
- eläinten pitopaikan toimintatavoista ja pito-olosuhteista, joilla on merkitystä eläinten lääkitystarpeen kannalta
- eläinten terveydentilan ylläpitoon ja ennaltaehkäisyyn liittyvät toimenpiteet,
 - rokotus- ja loishäätöohjelma
 - vitamiinien ja hivenaineiden saannin turvaaminen
- vasikoiden nupoutus ja porsaiden kastraatiokäytännöt
- eläinten pitopaikassa tavanomaisesti ilmenevät lääkkeiden käyttötarvetta aiheuttavat sairaudet

Lääkkeiden luovutus TH-tiloille, lääkityssuunnitelmassa on oltava vähintään

- Ohjeet terveydenhuollosta vastaavan eläinlääkärin toteamien tavanomaisesti ilmenevien sairauksien tai yksittäisten pito-olosuhteisiin liittyvien sairastapausten hoidosta.
- Ohjeista on käytävä ilmi:
 - millaisten oireiden ilmetessä hoitaja saa ryhtyä lääkityksiin
 - lääkevalmiste
 - lääkkeen annos
 - lääkekuurin pituus
 - eläinten tuotantovaihe ja ikäryhmä sekä
 - lääkkeelle määrätty varoaika
- eläinten pitopaikkakohtaiset tavoitteet lääkkeiden käytölle

Lääkkeiden luovutus TH-tiloille

- Lääkityssuunnitelma/ lääkkeiden käytön ohjeistus on oltava saatavilla siellä, missä lääkkeet ovat (lääkekaapissa)
- Terveysthuollostasta vastaava eläinlääkäri päivittää terveysthuoltosuunnitelman vähintään kerran vuodessa sekä aina, jos lääkkeiden käyttösuunnitelmaa ja hoito-ohjeita on tarve muuttaa tai tarkentaa.
- Terveysthuollostasta vastaavan eläinlääkärin on tallennettava terveysthuoltosuunnitelma terveysthuollon seurantajärjestelmään

Varalle luovutettujen lääkkeiden käyttö MMMa 17/14 liite 4 luku 2

- Eläimen omistaja tai haltija tai näiden valtuuttama henkilö saa käyttää varalle luovutettuja lääkkeitä vain niihin käyttöaiheisiin ja vain siten kuin terveydenhuoltosuunnitelmassa on kuvattu.
- Lääkkeitä ei saa käyttää, ellei eläinlääkäri ole antanut riittäviä ohjeita niiden käytöstä eläimellä ilmeneviin sairauksiin tai niiden oireisiin.

Jos eläimillä ilmenee tavanomaisesta poikkeavia sairauden oireita, omistajan tai haltijan on kutsuttava eläinlääkäri tutkimaan eläimet.

Varoajat

- Eläinlääkärin velvollisuus on määrätä lääkkeille varoajat!
 - Annettava kirjallisesti **heti!**
- Huomioi normaalia suuremmat annokset
- Eläimen metabolinen tila – poistuminen voi olla normaalia hitaampaa
- Useita antibioottivalmisteita samanaikaisesti (piikki+tuubi kombot)
- Lääkkeen rekisteröinnistä poikkeava antotapa

Huomioitavaa eläintä lääkittäessä!

- Lääkitty eläin on oltava helposti tunnistettavissa lääkinnän ja varoajan aikana
 - Robotille merkitty erottelu EI RIITÄ!
 - Eläinlääkärin on varmistuttava, että eläimen lääkitsijä tietää mitä on tekemässä
 - Pistopaikat ja tapa (im/sc)
 - Lääkkeiden säilytys ja käsittely
 - Riittävä taito ja välineet lääkinnän tekniseen suorittamiseen

Varalle luovutettujen lääkkeiden käyttö MMMa 17/14 liite 4 luku 2

- Terveysthuollostavastaava eläinlääkäri saa luovuttaa varalle enintään sen määrän lääkkeitä kuin arvioi tarvittavan seuraavaan tervetysthuoltokäyntiin asti.
- Lääkkeiden varalle luovutuksen ehtona on lisäksi, että eläimen omistaja tai haltija pitää kirjaa kaikista kyseisen eläinten pitopaikan tuotantoeläimille annetuista lääkkeistä lääkitsemislain 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla sekä käyttää ja säilyttää lääkkeitä ohjeiden mukaisesti.
 - Jääkaappi kylmässä säilytettävälle
 - Sähköinen kirjanpito lääkityksistä: Naseva tai Sikava

Varalle luovutettujen lääkkeiden käyttö MMMa 17/14 liite 4 luku 2

- Mikrobilääkkeiden luovutuksessa varalle on noudatettava liitteen 2 luvun 5 ehtoja.
- Jos eläimille käytetään mikrobilääkkeitä toistuvasti esiintyvän sairauden hoitoon, on eläimistä eläinlääkärin toimesta tai ohjeiden mukaan otettava säännöllisesti tarvittavia näytteitä mikrobiologista diagnostiikkaa ja herkkyysmäärittäystä varten.
- Yhteen käyttöaiheeseen ei saa luovuttaa kerralla enempää kuin yhden mikrobilääkitysvaihtoehdon, ellei laboratoriotutkimustulosten nojalla ole perusteltua lääkittää eri eläimiä tai eläinryhmiä eri mikrobilääkkeillä.
- Lääkevalinnan on perustuttava tietoon aiheuttajamikrobin lääkeherkkyydestä.
- **Varalle ei saa luovuttaa fluorokinoloneja, eikä kolmannen tai neljännen polven kefalosporiineja.**

Varalle luovutettujen lääkkeiden käyttö MMMa 17/14 liite 4 luku 2

- Eläinlääkäri ei saa luovuttaa lääkkeitä varalle:
 - tapauksiin, joissa eläin tarvitsee akuutisti eläinlääkärin apua
 - sellaisten lääkitystarpeiden varalle, joita ei ole kuvattu terveydenhuoltosuunnitelmassa
 - sellaisten sairaustapausten hoitoon, joiden oireet voivat viitata eläintautilaissa (441/2013) määriteltyyn valvottavaan, vaaralliseen tai helposti leviävään eläintautiin
 - silloin, kun sairauden toteaminen tai lääkitystarpeen arviointi edellyttää eläinlääkärin tekemää tutkimusta.

Eläinlääkäri ei saa luovuttaa eläimen omistajalle tai haltijalle lääkkeitä varalle, jos lääkitsemislaissa tai tässä asetuksessa mainittuja ehtoja ei noudateta.

Valvonnassa havaittuja puutteita

- Tilalla on lääkkeitä joita ei saa luovuttaa lainkaan
- Tuottajat eivät saa eläimelle käytetyistä lääkkeistä tietoja ennen kuin lasku lähetetään – viive voi olla liian pitkä!
- Lääkityssuunnitelmaa ei ole lainkaan
- Jatkohoitoon luovutettujen lääkkeiden pakkauksissa tai luovutuslapussa ei ole merkintää siitä, mille yksilölle lääke on tarkoitettu

Kiitos!

